

Verksamhetsberättelse för Transparency International Sverige 2006

Inledning

Transparency International Sverige (TIS), som bildades 23 augusti 2004, är en svensk självständig obunden, icke-kommersiell ideell förening. TIS målsättning är ett Sverige fritt från korruption. Korruption är, enligt TIS definition, att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans räkning.

TIS skall:

- arbeta förebyggande samt genom opinionsbildning och information öka medvetenheten i Sverige om korruptionen och dess skadeverkningar,
- driva på genomförandet av reformer och systemförändringar som ökar öppenhet och insyn, som förstärker och slår vakt om integritet och civilkurage och som i övrigt motverkar och bekämpar korruption,
- sprida kunskap om åtgärder mot korruption och ta initiativ till samarbeten för korruptionsbekämpning, och
- verka för öppenhet och insyn, ansvarstagande och civilkurage och därigenom motverka uppkomsten av kulturer och miljöer där missbruk av ställning kan få grogrund.

TIS samarbetar med myndigheter, organisationer och privata företag. TIS roll är inte att granska enskilda fall av korruption eller exponera individer.

Transparency International (TI) är en internationell, ideell organisation med syfte att motverka korruption med säte i Berlin. TIS har under huvuddelen av året varit ansluten till TI genom *TI National Chapter Provisional Accreditation Agreement* daterad 5 september 2004. TIS ansökan om att bli fullvärdig medlem i Transparency International inlämnades hösten 2006 och vid TI:s styrelsemöte 13-14 november 2006 beslöt man att anta TIS som medlem med fullständig ackreditering.

TIS är registrerad som ideell förening och har organisationsnummer 802420-1363. Föreningens stadgar reviderades i samband med årsmötet 3 april 2006. TIS *Conflict of Interest Policy* beslutades vid styrelsemötet 30 augusti 2006.

Styrelsen

Styrelsen valdes vid föreningens stämma 3 april 2006 och har bestått av:

- Örjan Berner, ordförande
Generalsekreterare Föreningen Svenskar i Världen, tidigare ambassadör
- Ulla Andrén
Enhetschef, Sida
- Erik Brandsma
Head of Corporate Social Responsibility EON Nordic, tidigare FN och OECD
- Hans De Geer
Professor, Idé&Norm AB, tidigare Handelshögskolan
- Hans Eisler
Civilekonom, managementkonsult
- Tonika Hirdman
Verkställande direktör Banco Fonder
- Birgitta Johansson, suppleant
Jur. kand., tidigare avdelningschef Sida
- Bo Karlström
Tidigare vid Internationella Valutafonden och chefsekonom Sida
- Sven-Olof Lodin
Tidigare professor i finansrätt och v vd Industriförbundet
- Per Molander, suppleant
Teknologie doktor, rådgivare inom området offentlig styrning, författare
- Carin Norberg
Direktör, Nordiska Afrikainstitutet
- Göran Steen, suppleant
Konsult, tidigare revisionsdirektör RRV

På grund av flytt från Stockholm lämnade Tonika Hirdman styrelsen under våren 2006 medan Erik Brandsma lämnade under hösten 2006.

Birgitta Johansson har under året fungerat som styrelsens sekreterare. Hans Eisler har varit kassaförvaltare fram till 17 oktober 2006 och därefter har Göran Steen innehaft denna styrelsefunktion.

Revisorer

Göran Olson och Bo Dahlström har varit TIS revisorer medan Birgitta Berggren och Björn Mothander varit revisorssuppleanter.

Kommittéer och arbetsgrupper

Gerald Nagler och Bonnie Bernström har utgjort föreningens valberedning.

Finansieringskommittén har letts av Sven-Olof Lodin. I gruppen har även ingått Ulla Andrén, Hans De Geer och Hans Eisler. Kommittén har under året haft fyra sammanträden och drivit två medlemsvärningskampanjer för att erhålla företagsmedlemmar. Sammanlagt har värningsbrev gått ut till nära 300 företag vilket resulterat i en handfull företagsmedlemmar.

Ett antal arbetsgrupper har också varit verksamma kring olika projekt för att arrangera seminarier, skriva remissyttrande etc. Bl.a. har Örjan Berner och Hans De Geer arbetat med ett projekt där TIS samarbetar med TI Lettland och TI Litauen om korruptionsproblem i dessa länder. Erik Brandsma har förberett ett projekt om bekämpande av korruption i byggnads- och anläggningssektorn. Hans De Geer och Hans Eisler har varit verksamma med förberedelser för införande av affärskoder i företagens praktiska arbete. Carin Norberg har arbetat med att förbereda ett seminarium om bistånd och korruption.

Kansli och anställda

TIS hade under första kvartalet 2006 kansliet i Iqubes lokaler på Norrlandsgatan 31 i Stockholm. Under resten av året har kansliet funnits på Storgatan 19 i Stockholm, samlokaliserade med Föreningen Svenskar i Världen. För att sköta kansliets funktioner var Inger Jivebäck projektanställd under våren medan Anna Pensar hade en tidsbegränsad anställning under hösten 2006.

Föreningens bokföring utkontrakterades i november 2006 till bokföringskonsulten Barricon AB. Övrigt arbete har utförts som icke-arvoderat frivilligarbete av styrelsens ordförande och medlemmar.

Medlemmar

Under 2006 har TIS haft 69 privatpersoner som medlemmar. Medlemsavgiften för privatpersoner har varit 250 kr. Ingen aktiv medlemsvärkning har gjorts under året p.g.a. föreningens bristande administrativa resurser. Antalet deltagare i föreningens aktiviteter och sympatisörer är dock betydligt större än vad som avspeglas i medlemsantalet.

Följande juridiska personer har under 2006 varit medlemmar i TIS: Skanska AB och Pfizer-Sverige AB som är *Founding Members*, Banco Fonder AB, East Capital, Tethys Oil och Vattenfall AB som är *Principal Corporate Members*, samt KPA Pension AB och Masec AB som är *Corporate members*. Årsavgifterna för juridiska personer har under 2006 varit för *Corporate member* valfritt belopp inom intervallet 6 000 - 25 000 kr, för *Principal Corporate Member* valfritt belopp inom intervallet 25 000-100 000, samt för *Founding Member* minst 100 000 kr.

Mötesverksamheten

TIS har under 2006 anordnat en extra föreningsstämma den 26 januari och en ordinarie föreningsstämma den 3 april.

Sju protokollförda styrelsemöten har hållits den 26 januari, 13 mars, 18 april, 12 maj, 9 juni, 30 augusti och 17 oktober 2006.

Birgitta Johansson representerade TIS vid Transparency International:s årliga medlemsmöte och den tolfte internationella antikorrupcionskonferensen i Guatemala City i november 2006.

Föreningens utåtriktade verksamhet

Den 19 januari 2006 arrangerades ett seminarium om offentlig upphandling och korruption med titeln "Mutor och mannamån i stat och kommun". Medverkande med presentationer var Claes Norgren, generaldirektör vid Konkurrensverket; Per Molander, teknologie doktor och styrelseledamot i TIS; Stefan Elg, vd Allego Competence; Hans Eisler, civilekonom och styrelseledamot i TIS; och Gösta Westring, advokat och tidigare rådgivare för upphandling vid Världsbanken. Seminariet avslutades med en paneldebatt med talarna samt Hans Ekman, chefsjurist vid

Sveriges Kommuner och Landsting; Christer van der Kwast, överåklagare; och Ulf Thörnevik, vd Bromma Geriatriken AB som modererades av Olle Rossander, redaktör.

Den 17 mars anordnades ett seminarium om den politiska utnämningmakten. Syftet var att belysa hur Sverige sköter tillsättningen till höga poster i den offentliga förvaltningen och i rättsväsendet och jämföra med andra länder. Seminariet modererades av redaktör Olle Rossander och medverkande gjorde Anna Ekström, ordförande SACO; Per Fjällström, redaktör; Johan Hirschfeldt, hovrättspresident; Katinka Hort, statssekreterare Finansdepartementet; Anders Isaksson, redaktör; Knut Rexed, f.d. generaldirektör, Statskontoret; Henrik von Sydow, riksdagsman (m) och Daniel Tarschys, professor. I anslutning till seminariet lämnade TIS ett pressmeddelande som underströk att det svenska utnämningssystemet rymmer risker för korruption och att gällande regelsystem, grundat på regeringsformen och på principen om förtjänst och skicklighet, bör tillämpas i praktiken.

Den 20 mars deltog Ulla Andrén och Örjan Berner å TIS vägnar i ett seminarium om åtgärder mot mutor vid försäljning och upphandling av försvarsmateriel som anordnades av Utrikesdepartementet. UD hade anlitat TI UK för att ta fram ett underlag i syfte att utveckla och främja användandet av s.k. integritetspakter vid upphandling av försvarsmateriel. Seminariet samlade alla större svenska aktörer på området.

Den 3 maj medverkade Per Molander och Daniel Tarschys i en paneldiskussion anordnad av Riksrevisionen om skydd mot korruption i statlig verksamhet. Seminariet arrangerades i anledning av att Riksrevisionen publicerat en rapport (RiR 2006:8) där man konstaterade att skyddet mot korruption inom statlig verksamhet är svagt.

Den 27 juni skickade TIS ut ett pressmeddelande i anledning av att TI genomfört en ny uppföljning av hur OECD-länderna genomför OECD-konventionen mot bestickning av utländska offentliga tjänstemän. TI pekade ut fem OECD-länder, nämligen Holland, Italien, Japan, Kanada och Storbritannien, som länder med omfattande export där bristerna i genomförandet av konventionen är särskilt oroande. TIS underströk att även om inte Sverige ingick i årets uppföljning så är frågan högaktuell också här. I pressmeddelandet framhålls att såväl svenska regeringen som näringslivet bör aktivt och tydligt förebygga och bekämpa korruption.

Inför valet skickade TIS i juni ut en enkät ut till riksdagpartierna med frågor om deras inställning till korruptionsbekämpning. Frågorna till de politiska partierna var:

1. Vilka är ert partis tre högst prioriterade områden för korruptionsbekämpning?
2. Vad bör göras för att komma tillrätta med korruption och maktmissbruk inom förvaltning av statliga myndigheter och bolag och inom kommunerna?
3. Vilka åtgärder behöver vidtas för att minimera korruption vid kommunal och statlig upphandling?
4. Ska det finnas etiska krav som omfattar korruptionsbekämpning för statliga penningplaceringar?
5. Hur bör utnämningmakten utformas så att tjänstetillsättning på höga poster i offentlig förvaltning och rättsväsende är transparent?
6. Ska det finnas en svensk lag om öppen redovisning av partiers och valkandidaters finansiering av politiska partier?
7. Hur skall Sverige arbeta med internationellt utvecklingssamarbete och bistånd till länder där korruption är utbredd?

Den 7 juli publicerades partiernas svar på frågorna på TIS hemsida.

I augusti lämnade TIS ett yttrande över betänkandet Nya Upphandlingsregler 2 (SOU 2006:28). Den 24 augusti lämnades även ett pressmeddelande för att uppmärksamma frågan om att man med detta betänkade silar mygg och riskerar att svälja elefanter. Den offentliga sektorn upphandlar varor och tjänster för ca 500 miljarder kr årligen. Av dessa uppskattas 15-20 procent vara direktupphandlingar där en beställare kan välja leverantör utan att konkurrerande anbud tas in. I betänkandet föreslås att direktupphandlingar får göras om beloppet understiger 2 miljoner kr och den upphandlande myndigheten anger riktlinjer för dessa. TIS anser att dessa regler knappast minskar risken för missbruk vid direktupphandlingar utan att ett antal krav med utgångspunkt i en ökad transparens bör tillkomma.

Den 5 september lämnade TIS ett remissvar till Riksdagsförvaltningen avseende utredningen Registrering av riksdagsledamöters åtaganden & ekonomiska intressen (2005/06:URF4). TIS tillstyrker i remissvaret obligatorisk registrering, men anser att utredningens förslag är väl försiktigt. Det riskerar därför om det genomförs att inte tillfredsställa ett befogat allmänt intresse av insyn i riksdagsledamöters åtaganden och intressen.

I samband med att TI den 4 oktober publicerade *Bribe Payers Index* lämnade även TIS ett pressmeddelande. TIS noterade att Sverige placeras hedersamt som nummer två efter Schweiz på den lista över de 30 största exportländerna, som ordnas efter hur deras företag uppfattas använda mutor i sin internationella verksamhet. Anonyma intervjuer med över 11 000 affärsmän i 125 länder har gjorts om hur de uppfattar benägenheten hos de utländska företagen att använda mutor. Trots att Sverige och några andra länder får relativt bra siffror så visar *Bribe Payers Index* att företag i alla de länder som förtecknas har villighet att betala mutor i sin internationella verksamhet, vilket är ett stort och viktigt problem som fortsatt måste uppmärksammas.

Den 26 oktober anordnades ett seminarium med titeln ”Vad händer egentligen inom de politiska partierna?”. Vid seminariet diskuterades vad väljarna egentligen vet om de politiska partier de röstar på i riksdagsvalen och hur reglerna kring de politiska partierna bör utformas. Medverkande var Lauri Karvonen, professor i statsvetenskap vid Åbo Akademi; Gullan Gidlund, professor i statsvetenskap vid Örebro Universitet; Mats Einarsson, kommunalpolitiker i Botkyrka (v); Lars Stjernkvist, tidigare partisekreterare (s) och Henrik von Sydow, riksdagsledamot (m). Seminariet modererades av Per Molander.

Vid detta seminarium annonserade TIS sin avsikt att dela ut ett pris till ”Årets visselpipa”. Detta ska ges till en person verksam i Sverige som på ett aktivt sätt dragit uppmärksamhet till förhållanden som ligger inom Transparency Internationals intresseområde, dvs. korruption i vid mening. Det kan röra sig om anställda inom företag eller myndigheter som avslöjar missförhållanden inom företagets eller myndighetens verksamhetsområde eller om journalister som i sitt arbete uppdagar sådana förhållanden. Att personen i fråga visat prov på civilljurage är meriterande vid bedömningen. Beslut om tilldelning fattas av styrelsen för TIS och nomineringar till priset kan göras såväl av medlemmar som av allmänheten.

I samband med att TI den 6 november publicerade *Corruption Perceptions Index* lämnade också TIS ett pressmeddelande. *Corruption Perceptions Index* mäter graden av korruption i offentlig förvaltning och politisk verksamhet såsom den uppfattas av insiktsfulla bedömare. Indexet grundar sig på intervjuer, översikter och andra undersökningar som gjorts hos en rad välrenommerade institutioner. TIS noterar att Sverige ligger på en sjätte plats bland de tio länder som uppfattas som minst korrupta i världen. Sverige har poäng-talet 9,2 av 10 möjliga. Sverige har jämförts med ställningen i slutet av 90-talet tappat några tiondelar i poäng och ett par platser

på listan. TIS påpekar i pressmeddelandet att det finns korruption i Sverige och att öppenhet, insyn och ansvarstagande i både offentlig och privat sektor är bästa sättet att motverka denna.

Ytterligare ett pressmeddelande lämnades av TIS på den globala Antikorruptionsdagen 9 december då TI publicerade sin *Global Corruption Barometer*. Barometern som publicerades för fjärde året i rad mäter hur allmänheten ser på korruptionsbekämpning. Den bygger på intervjuer av 59 000 personer i 69 länder. Av barometern framgår att människor i ett stort antal länder ser politiska partier och nationella parlament som korrupta. För Sverige visar barometern att 60 procent av medborgarna anser att regeringens försök att stävja korruption har varit ineffektiva eller att man inte alls försökt. De höga betyg som Sverige får i andra undersökningar vad gäller antikorruption av internationella experter ges alltså inte av svensken i gemen i denna barometer.

Övriga aktiviteter och möten

Under våren 2006 ledde Örjan Berner ett seminarium om korruptionsproblem i Ryssland som avhölls i samband större konferens om ekonomiska och politiska frågor i Östeuropa och Ryssland. Seminariet var välbesökt (ca 80 personer).

TI har haft kontinuerlig kontakt med TI i olika frågor såsom korruption relaterad till *Oil for Food* programmet, samarbete runt Östersjön i korruptionsfrågor m.m.

TIS skickade i november ett brev till justitieminister Beatrice Ask angående ratificeringen av FN konventionen mot korruption och behovet av en uppfoljningsmekanism för genomförandet av denna konvention.

TIS har också under 2006 på begäran av olika organisationer ställt upp med föreläsare om korruptionsfrågor. Den 7 februari hölls ett föredrag för Forum Syd på temat korruption som hinder för utveckling. Den 15 februari hölls ett föredrag för Sidas Controllernätverk om TIS verksamhet. Den 19 september hölls lektioner på Lidingö folkhögskola om korruption som hinder för utveckling med särskild tonvikt på Demokratiska republiken Kongo.

Projekt

Under 2006 startade TIS ett projekt tillsammans med systerorganisationerna i Lettland och Litauen. Projektet avser att tillsammans med Delna (TI/Latvia) och TI/Lithuania bidra till ökad medvetenhet om kampen mot korruption och nödvändigheten av en god företagsetik för en uthållig utveckling i de baltiska länderna. TIS har erhållit ett bidrag om 635 000 kr från Sida för genomförandet av projektet under 2006 och 2007.

Genom detta finansiella stöd ska de baltiska organisationerna få möjlighet att genomföra aktiviteter som de annars inte haft möjligheter till. Det är också meningen att TIS ska kunna ställa svenska och nordiska erfarenheter samt expertis till förfogande i projektets olika faser.

Planeringsmöten mellan TIS, TI/Lithuania och Delna har hållits i Stockholm i juni 2006 och i Riga i oktober 2006. För den litauiska delen av projektet anordnades ett heldagsseminarium om *Corporate Social Responsibility* i Vilnius i november 2006 med en uppslutning av ca 30-40 personer. Den lettiska delen av projektet har omfattat en kick-off i december 2006 i samband med lanseringen av den lettiska *Global Compact*-hemsidan. I samband med denna planerades också ett seminarium för representanter för de lettiska bankerna.

Föreningens ekonomi

TIS intäkter för 2006 uppgår till 373 513 kr och kostnader till 238 535 kr. Resultatet efter finansiella poster uppgår till 134 964 kr. Detta belopp tillsammans med från föregående år ansamlat eget kapital, totalt 199 184 kr, föreslås balanseras i ny räkning för 2007.

Slutord

TIS seminarier under 2006 har, enligt styrelsens bedömning, hållit hög kvalitet och varit välbesökta. Föreningen har också tagit sig an ett viktigt och omfattande projekt tillsammans med våra systerorganisationer i Lettland och Litauen.

Styrelsen avser att under 2007 fortsätta arbetet med seminarier och det baltiska projektet. Styrelsen vill också utveckla föreningens policies och ståndpunkter i olika frågor. Därtill behöver TIS organisation och verksamhet fortsatt utvecklas för att bli en kraftfull svensk aktör mot korruption.

Styrelsen vill tacka medlemmar och andra som vi under 2006 haft kontakt med för visat intresse, samarbete och stöd.

Stockholm 2007-03-17

Örjan Berner
Ordförande

Ulla André

Erik Brandsma

Hans De Geer

Hans Eisler

Tonika Hirdman

Birgitta Johansson

Bo Karlström

Sven-Olof Lodin

Per Molander

Carin Norberg

Göran Steen